

İBB BİLİMSEL DANIŞMA KURULU: NORMALLEŞME SALGIN ÖNCESİNE DÖNME DEĞİL

İBB Bilimsel Danışma Kurulu, 'İstanbul İçin Açılmanın Aşamaları' konusunda bir rapor yayınladı. Raporda; ölüm sayılarında Türkiye genelinde bir azalma olduğu; ancak İstanbul'a dair bir sağlıklı verinin bulunmadığı belirtildi. Raporda, normalleşme sürecinin bir sonraki aşamasına geçilmesi kararının, iki haftada bir yapılacak gözden geçirmelerin ardından verilmesi önerildi.

İBB Bilimsel Kurulu'nun Raporunda, toplumun sık sık bilgilendirilerek şeffaflık kuralının hayata geçirilmesinin önemine de değinilerek şu görüşlere yer verildi.

İKİ HAFTADA BİR GÖZDEN GEÇİRİLSİN

"COVID-19 pandemisinde belirli bir aşamaya gelinmiştir. Tekrar normal hayata dönme süreci aşamalı olarak, hem ulusal hem de yerel düzeyde ve halk sağlığı biliminin ilkeleri doğrultusunda planlanması ve her yeni normalleşmeye yaklaşma adımını dikkatle değerlendirip yeni aşamaya belirli şartları sağlamadan geçilmemesi gerekir.

Yeniden açılma sürecinde yaşanacak olumsuzluklar, COVID-19 olgularında yeniden artışa yol açma tehlikesi taşımaktadır. Bu nedenle atılacak her adım, bugüne kadar harcanan onca emeğin ve çabanın boşa gitmemesi, tekrardan başa dönmek için son derece önemlidir.

Açılma sırasında gözlenen yeni olgu sayıları dikkatle takip edilmeli bunun üzerinden açılmanın etkisi gözlenerek yeni adımlara karar verilmelidir. Bu bağlamda, büyük ölçekte olan, geniş kitleleri etkileyebilen açılmalar, aşamalı olarak yapılmalı, her bir adımın etkisinin net bir biçimde görülebilmesi için iki haftalık izleme süresinden sonra bir sonraki aşamaya geçilmelidir. Ayrıca geçişler iki yönlü bir süreç olmalı ve gerektiğinde hızla geri adım atılmalıdır.

Yeniden açılmada en düşük riskli etkinliklerden, nüfus yoğunluğu düşük olan bölgelerden ve en düşük riskli yaş gruplardan başlanmalıdır. Bu nedenle, ilk olarak insanların fiziksel mesafe (1 Metre Kuralı) kuralına uyarak kamusal alanların kullanmaya başlaması, ama diğer yandan bar, lokanta, okul, temel

olmayan ürünlerin satış yerleri gibi yüksek derecede temas içeren yerler daha ileri bir tarihe bırakılmalıdır.

İSTANBUL ÖZGÜN BİR PROGRAMA SAHİP OLMALI

İstanbul hem önemli büyüklükte bir nüfusa sahip bir metropol olarak hem de salgından en çok etkilenen il olması nedeniyle ayrı bir yeniden açılma programına sahip olmalıdır. Yeniden açılma sürecini İstanbul ili özelinde değerlendiren bu raporda, konuyla ilgili yetkin kuruluşlar ve bilim dünyası tarafından önerilen bilimsel ölçütler temelinde il düzeyindeki adımların öngörülmesi amaçlanmıştır. Salgının yaklaşık 1. ayında (10 Nisan) İstanbul'daki vaka sayısının toplam vaka sayısının yüzde 60'ı olduğu ifade edilmiştir. Bugün vaka sayısının yüzde 60'dan daha fazla olduğu tahmin edilmektedir.

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ'NÜN TAVSİYELERİ UYULMALI

Dünya Sağlık Örgütü, geniş ölçekli kısıtlamaların kaldırılmasına başlanması için altı kriter tanımlamıştır. Ülkeler aşağıdaki kriterleri karşılamış olmalıdır:

1. COVID-19 geçişinin kontrol altında olduğunu gösteren kanıtların olması,
2. Tanı, izolasyon, test, temaslı takibi ve karantina için halk sağlığı ve sağlık sistem kapasitelerinin yeterli olması,
3. Yüksek duyarlılığı olan ortamlarda -huzurevleri, zihinsel özürlüler için bakım evleri vb- patlama riskinin en aza indirilmesi,
4. İşyerlerinde fiziksel mesafe, el yıkama, solunum hijyeni ve vücut ısısının izlenmesi dahil koruyucu önlemlerin uygulanıyor olması,
5. Yüksek bulaşma riskli olan topluluklardan vaka gelmesi riskinin yönetiliyor olması,
6. Toplumun söz hakkı olması ve geçişlerde aydınlatılması, sürecin bir parçası olması ve katılımının olması

ŞEFFAFLIK VE TOPLUMUN KATILIMI BÜYÜK ÖNEM ARZ ETMEKTEDİR

Kesin olguların en az yüzde 60'ının olduğu belirtilen İstanbul için yeniden açılma sürecinde yerel yönetime bilgi verilmesi ve görüşünün alınması çok büyük önem taşımaktadır. DSÖ'nün olası olgu tanımına uygun kesin ve doğru veriler İstanbul için her gün verilmeli ve benzer şekilde bu veriler diğer şehirler için de ulaşılabilir olmalıdır.

Yeniden açılma aşamalarında da toplum önemli unsurdur ve toplumdaki kişilerin davranışları ile şekilleneceği unutulmamalıdır. Açılma sürecinin her şeyin salgın öncesi döneme dönüldüğü bir süreç olmadığı, aşamalar sırasında uygulanacak önlemler olduğu, açılma sürecinde ortaya çıkacak olumsuzlukların aşamaları geriye döndüreceği toplum tarafından bilinmelidir.

Aşamalar belirlendikten sonra toplumla paylaşılmalı ve toplumun katılımına izin verilmelidir. Alınan önlemlerin nedenleri/gerekçeleri açıklanarak aşamalara uymaları beklenmelidir. Neden-sonuç ilişkisi açıklanmadan sadece kesin tarih verilmesi insanlarda beklentinin yükselmesine neden olmaktadır.

Toplumu, sürecin bir parçası olarak kabul edilmesi ve sürece katılımının sağlanması, geçiş aşamaları ile ilgili yeterince aydınlatılması çok önemlidir.

Normalleşme aşamasında, toplum desteği ve işletmelerin kurallara uyumu çok önemlidir. Hangi konular göz önüne alınarak, hangi faktörler göz önüne alınarak tekrardan açılmaya gidilmiştir, bu noktalar şeffaf bir şekilde halk ile paylaşılmalıdır. Bilgi şeffaf verilmediğinde; şüphelilik, kaygı, riskli davranışlarda bulunma, yanlış bilginin yayılması, doğru olmayan bilgiye inanma gibi sonuçları doğurur. Bu nedenle açılma kriterleri ve süreç şeffaf olmalıdır.

Açılma gerçekleşen kamuya açık iş yerlerinde fizik mesafe ve hijyen önlemlerine ne düzeyde uyulduğunun denetimlerinin zabıtarca yaygın ve düzenli olarak yapılması ve önlemleri uygulamayan işletmelerin cezai işlemlerinin mülki amirlerce uygulanmasının sağlanması çok önemlidir. Bu süreç ancak yerel devlet otoritelerinin yerel yönetimlerle işbirliği ve ortak çalışması ile etkili olabilir.

İSTANBUL'DA SALGININ DURUMU

Türkiye genelinde seçilmiş bazı verilerin rutin olarak açıklanması yanında İstanbul'a dair neredeyse hiçbir veri mevcut değildir.

Eldeki kısıtlı veriler üzerinden yapılan değerlendirmeye kriterlerin karşılanıp karşılanmadığı incelendiğinde, yeni olgu sayısında Türkiye genelinde Nisan ayı ortalarından itibaren azalmanın başladığı ancak Mayıs ayının 2. haftası salgının büyümesinin durduğu gözlenmektedir.

Diğer bir kriter olan ölüm sayılarında azalma, Türkiye genelinde söz konusudur ancak yine İstanbul'a dair bir veri mevcut değildir. Ancak İBB Mezarlıklar Müdürlüğü'nün verilerinden hareketle yapılan değerlendirmelere göre, son 14 günde İstanbul'daki ölüm sayısında azalma görülmektedir. Diğer bir kriterde bahsedilen sağlık çalışanları arasında hastalanma sıklığı da bilinmemektedir.